

АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОГО ДИХАННЯ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ МОВИ

Питання поглибленого вивчення дітей з мовними порушеннями є однією з актуальних проблем спеціальної освіти на сьогоднішній день. Сучасні дослідження виявили тенденцію до суттєвого збільшення в Україні кількості дітей зазначеної категорії. Так в різних регіонах нашої країни діти з порушеннями мови складають 40-50% серед усіх дітей з особливостями психофізичного розвитку [3].

Мовленнєвий розвиток багато в чому визначає загальний стан розвитку дитини. Оволодіваючи засобами спілкування, дитина розвивається, збагачує свої знання про довкілля, удосконалює форми її відбиття. Мовленнєві порушення негативно впливають на весь хід розвитку дитини, позначається на її діяльності й поведінці. Вони впливають і на інтелектуальний розвиток, особливо на формування вищих рівнів пізнавальної діяльності, здатності до понятійного мислення, що зумовлено тісним зв'язком мовлення та мислення. А також обмежують дитину с порушеннями мови щодо соціальних і мовленнєвих контактів, у процесі яких здійснюється пізнання дитиною навколишнього світу [4].

Вирішальна роль у розвитку мовлення дитини належить мовленнєвому диханню. У ході мовленнєвого розвитку виробляється специфічний «мовленнєвий» механізм дихання, отже, виробляються і специфічні «мовленнєві» рухи діафрагми. У процесі усного мовлення діафрагма багаторазово виробляє тонко диференційовані коливальні рухи, що забезпечують мовленнєве дихання та звуковимову. Дихання входить у складну функціональну мовленнєву систему. Органи слуху, дихання, голосу, артикуляції нерозривно пов'язані і взаємодіють між собою на різних рівнях під контролем центральної нервової системи. Кожен з органів мовлення має свою функцію. На думку О. Р. Лурія, порушення однієї з них відіб'ється на діяльності інших органів. Тому так важлива роль дихання як «пускового механізму» початку постанови звуковимови, голосоподачі [1; 2].

Дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених встановили факти значного відставання від вікової норми таких показників дихання, як життєва ємність легенів й окружність грудної клітки в дошкільників, які мають порушення мовленнєвої функції. Під час висловлювання в них можуть спостерігатися затримка дихання, судомні скорочення м'язів діафрагми і грудної клітки, додаткові вдихи. У дошкільників відзначено недостатній

обсяг вдихуваного повітря перед початком мовленнєвого висловлювання й скорочений, нераціонально використовуваний мовленнєвий видих. Промовляння окремих слів відбувається в різні фази дихання – як на вдихові, так і на видиху [1; 3].

Аналіз спеціальної науково-методичної літератури засвідчив, що на сьогодні ще недостатньо розроблено питання вивчення складників механізму мовленнєвої діяльності, зокрема такого важливого фактору мовлення як мовленнєве дихання, а також засоби та методи його ефективного розвитку та корекції у дітей з мовленнєвими порушеннями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Галущенко В.І. Корекційно-виховна робота з розвитку мовленнєвого дихання з використанням здоров'язберігаючих технологій в умовах спеціального дошкільного закладу для дітей з порушеннями мовлення / В.І. Галущенко // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки : збірник наукових праць / за ред. А. Л. Ситченка. – № 3 (50), вересень 2015. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2015. – С. 43-48.

2. Лурия А.Р. Высшие корковые функции человека / А.Р. Лурия. – СПб.: Питер, 2008. – 485 с.

3. Новікова Н.В. Розвиток мовленнєвого дихання у дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення / Н.В. Новікова // Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.03 / Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського. – О., 2009. – 20 с.

4. Шеремет М.К. Хрестоматія з логопедії. Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринолалія. / М.К. Шеремет, С.Ю. Конопляста - К.: КНТ, 2008. - 380 с.